

Laukaan ja Hankasalmen ympäristönsuojelu
kirjaus@laukaa.fi

Viite: Täydennyspyyntö 21.2.2023, 900/11.01.00.01/2022, lausuntoon KESELY/2955/2022,
23.1.2023

Lausunto lausunnon täydennyspyyntöön

Laukaan kunta ja Hankasalmen kunta, ympäristönsuojelu pyytää täydennystä siihen, voidaanko suunnitellulla ottoalueella havaittua metsälain 10 §:n mukaista monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää elinympäristöä pitää ELY-keskuksen näkemyksen mukaan maa-aineslain 3 §:n 1 mom. kohdan 2 tarkoittamana erikoisena luonnonesiintymänä tai ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 mom. kohdan 4 tarkoittamana erityisenä luonnonolosuhteena.

Täydennys

Maa-ainesten ottaminen; Opas ainesten kestävään käyttöön. 2020: 24 ympäristöministeriön julkaisun mukaan maa-aineslain tarkoittamia erikoisia luonnonesiintymiä voivat olla sekä geologiset että biologiset esiintymät. Erikoisuutta ilmentävät yleensä harvinaisuus ja poikkeavuus. Esiintymä on erikoinen, kun se on laajalla alueella harvinaisen. Erikoisen luonnonesiintymä poikkeaa tavanomaisesta esimerkiksi visuaalisilta, geologisilta tai biologisilta ominaisuuksiltaan. Erikoisuutta ilmentävät esiintymän harvinaisuus tai uhanalaisuus. Esiintymää voidaan pitää erikoisena esimerkiksi, jos sen muoto, rakenne tai syntyhistoria eroavat alueen muista vastaavista esiintymistä.

Luontoselvityksessä on löydetty luontokohde käsittää Kielovuoren itään laskevan kalliojyrkänteen ja sen alla olevan lehdon. Lehdon on todettu olevan kasvillisuudeltaan tuoretta lehtoa. Kyseessä on Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) koko maassa uhanalaiseksi vaarantuneeksi luokiteltu luontotyyppi. Jyrkänne edustaa koko maassa silmälläpidettäväksi luokiteltua karujen varjoisten kalliojyrkänteiden luontotyyppiä. Keskiravinteisia tuoreita lehtoja luonnehditaan luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa muun muassa seuraavasti: ”Kenttäkerroksen muodostavat suhteellisen vaatimattomat lehto- ja kangasmetsälajit. Pensaskerros on aukkoinen tai harva ja vaateliimmat lehtopensaat ovat harvinaisia. Tuoreita keskiravinteisia lehtoja esiintyy koko maassa, mutta esiintyminen painottuu Lounais-Suomeen ja lehtokeskusten alueille.”

Luontoselvityksen kuvaus Kielovuoren itärinteiden lehdoista vastaa hyvin luontotyyppien uhanalaisuusarviointi -julkaisun tuoreiden keskiravinteisten lehtojen kuvausta. Kielovuoren lehto on suhteellisen pienialainen, kuten lehdot yleensäkin seutukunnalla ovat. Luontotyyppin voi katsoa olevan edustavuudeltaan vähintäänkin hyvä. Hankasalmella lehdoiksi luokiteltuja kohteita on Metsäkeskuksen avoimessa metsävaratiedossa noin 26 alueella. Niistä reilu kolmannes on todennäköisesti kosteiksi lehdoiksi luokiteltavia puronvarsilehtoja ja loput ovat enimmäkseen

painanteiden kosteita lehtoja ja moreenimäkien ja rantojen tuoreita tai kosteita lehtoja. Varsinaisia kalliojyrkänteiden aluslehtoja ei ole tiedossa. Metsähallituksen suojelualueiden biotooppiaineistossa (ULJAS/SAKTI) on Hankasalmelta yksi kalliojyrkänteiden aluslehtokohde Ohenloilossa olevalla luonnonsuojelualueella. Näin ollen jyrkänteiden alla olevat tuoreet lehdot ovat Hankasalmella erittäin harvinaisia. Kallionalusjyrkänteiden tuoreet lehdot ovat harvinaisia myös koko Keski-Suomessa toisin kuin lehtokeskusalueilla Pohjois-Savossa, Keski-Karjalassa ja Etelä-Hämeessä.

Luontoselvityksen maastotyöt on tehty syksyllä 21.9.2022. Luontoselvityksessä on arvioitu kohteen olevan edustavuudeltaan hyvä, joskaan lehtokasvillisuus ei ole katsottu olevan erityisen edustavaa. ELY-keskus huomauttaa, että ajankohta on myöhäinen, mikä haittaa lehtokasvilajien havainnointia. Lehdon edustavuuden arviointiin liittyy siten epävarmuutta.

ELY-keskuksen käsityksen mukaan voidaan lähtökohtaisesti metsälain 10 §:n mukaista monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää elinympäristöä pitää maa-aineslain mukaisena erikoisena luonnonesiintymänä. Asiassa KHO 8.12.2010 t.3653 korkein hallinto-oikeus katsoi, että metsälain 10§:n mukaista metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää elinympäristöä oli pidettävä myös maa-aineslain 3.1§:n 2 kohdassa tarkoitettuna erikoisena luonnonesiintymänä. (kyseessä jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät). ELY-keskuksen tiedossa ei ole uudempaa oikeuskäytäntöä.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella. Hallituksen esityksen (HE 84/1999) mukaan erityisellä luonnonolosuhteella tarkoitettaisiin säännöksessä alueen poikkeuksellisten luonnonarvojen kokonaisuutta. Erityinen luonto-olosuhde voisi olla esimerkiksi vesialueella, joka on säilynyt luonnontilaisena ja poikkeuksellisen puhtaana. Alueen tutkimukselliset arvot voisivat kuvata myös sen erityisiä luonto-olosuhteita.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisukäytännössään (KHO 2015:124) todennut, että ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 4 kohdan (nyk. YSL 49 §) sanamuoto ja yksityiskohtaiset perustelut huomioon ottaen luonnonolosuhteilla tarkoitetaan lähinnä rajattua ekologista kokonaisuutta. ELY-keskus katsoo, että lähtökohtaisesti metsälain 10 §:n mukaista erityisen tärkeää elinympäristöä voidaan pitää ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuna erityisenä luonnonolosuhteena. Lupaharkinnassa on kuitenkin arvioitava, onko nimenomaan toiminnasta aiheutuvilla päästöillä sellainen ympäristönsuojelulaissa tarkoitettu vaikutus edellä kuvattuun luonnonolosuhteeseen, että luvan myöntäminen ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin kohdan 4 mukaan estyy. ELY-keskuksen tiedossa ei ole oikeuskäytäntöä metsälain 10 §:ssä tarkoitettujen kohteiden huomioon ottamisesta ympäristönsuojelulain mukaisen luvan myöntämisedellytyksiä harkittaessa.

Edellä esitetyt seikat huomioiden ELY-keskus katsoo, että metsälain 10 §:n mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö voidaan lähtökohtaisesti tulkita maa-aineslain 3 §:n 1 momentin kohdan 2 tarkoittamaksi erikoiseksi luonnonesiintymäksi sekä ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin kohdan 4 tarkoittamaksi erityiseksi luonnonolosuhteeksi. Edellä esitetyn johdosta kyseessä oleva kalliojyrkänteet ja sen alla oleva lehto tulisi rajata ottoalueen ulkopuolelle.

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

Asian on esitellyt ympäristönsuojelun asiantuntija Katja Hänninen ja ratkaissut yksikön päällikkö Sohvi Hälikkä

Tämä asiakirja KESELY/2955/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KESELY/2955/2022 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hälikkä Sohvi 13.03.2023 16:50

Esittelijä Hänninen Katja 13.03.2023 16:49